**مقاله پژوهشی**
**مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان**
**دوره ۱۵، بهمن ۱۳۹۵، ۱۰۱۴-۱۰۰۳**

# بررسی نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت زاهدان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی در سال ۱۳۹٤

**محمد خمرنیا[۱]، فاطمه شکوهیان[۲]، شکوفه اسکندری[۳]، عزیز کسانی[٤]، فاطمه ستوده‌زاده[٥]**

**دریافت مقاله: ۹۵/٤/۹ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۹۵/٦/۲۸ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۹۵/۱۰/۲۵ پذیرش مقاله: ۹۵/۱۰/۲۷**

**چکیده**

**زمینه و هدف:** نگرش مثبت به آینده شغلی و رشته تحصیلی در بین دانشجویان یکی از عوامل مهم در موفقیت دانشجویان می‌باشد. این مطالعه با هدف تعیین نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت زاهدان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود انجام شد.

**مواد و روش‌ها**: در این مطالعه مقطعی که در سال ۱۳۹۴ در دانشگاه علوم پزشکی زاهدان انجام شد، تعداد ۱۶۰ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشکده بهداشت به‌طور تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه استاندارد نگرش و آینده شغلی بود. برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های t مستقل و تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد.

**یافته‌ها:** از میان ۱۶۰ نفر فرد شرکت‌کننده در این مطالعه، ۱۰۷ نفر (۶۶/۹ درصد) مؤنث و ۱۳۳ نفر (۸۳/۱ درصد) مجرد بودند. همچنین میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان ۲/۴۲±۲۲/۷۱ سال بود. نمره نگرش دانشجویان ۶/۱۵±۲۷/۱۴ با دامنه ۴۰-۹ و نمره آینده شغلی ۳/۷۱±۱۹/۷۸ با دامنه ۲۸-۷ بالاتر از میانگین استاندارد بود. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان داد تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین نمره آینده شغلی در رشته‌های آموزشی دانشکده بهداشت وجود دارد (p=۰/۰۴۸). آینده شغلی از عوامل منفی در نگرش دانشجویان نسبت به رشته بهداشت بود. از جمله عوامل منفی مرتبط با نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی می‌توان به مزایای حقوقی و افزایش پذیرش دانشجو اشاره کرد.

**نتیجه‌گیری**: نتایج مطالعه حاضر حاکی از علاقه‌مندی دانشجویان به رشته تحصیلی‌شان بود؛ اما برخی عوامل موجب کاهش نگرش مثبت دانشجویان نسبت به رشته و آینده شغلی می‌شود که نیاز است تا مدیران نظام سلامت توجه ویژه‌ای به این نگرانی داشته باشند و از طریق راه‌کارهای مختلف از جمله تضمین کار دانشجویان این رشته موجب ارتقاء رضایت این افراد شوند.

**واژه‌های کلیدی**: نگرش، دانشجویان، دانشکده بهداشت، زاهدان

۱- استادیار، مرکز تحقیقات ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران
۲- دانشجوی کارشناسی بهداشت، مرکز تحقیقات ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران
۳- (نویسنده مسئول) دانشجوی کارشناسی بهداشت، مرکز تحقیقات ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران
تلفن: ۰۵۴-۳۳۲۹۵۷۱۷، دورنگار: ۰۵۴-۳۳۲۹۵۷۱۷، پست الکترونیکی: shokoufe.eskandari@yahoo.com
۴- استادیار گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی دزفول، دزفول، ایران
۵- دانشجوی دکترای تخصصی سیاست‌گذاری سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

## مقدمه

مؤسسات آموزش عالی و مراکز علمی دانشگاهی به جهت این‌که وظیفه پذیرش و تربیت دانشجو در رشته‌های مختلف را بر عهده دارند از مهم‌ترین عوامل رشد یک کشور محسوب می‌شوند [۲-۱]. از سوی دیگر تأمین و حفظ سلامت افراد جامعه نقش ویژه‌ای در توسعه اقتصادی اجتماعی جوامع دارد و ارتقای کیفیت خدمات بهداشتی درمانی از عوامل مهم توسعه‌یافتگی کشور محسوب می‌شود. بنابراین توجه به چگونگی تربیت نیروی انسانی موردنیاز جهت اداره و انجام خدمات بهداشتی درمانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [۳]. در این زمینه برای ایجاد تغییرات سازنده، وجود اطلاعات توصیفی در مورد وضع موجود و اطلاع در مورد نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی خود ضروری است. با استفاده از این اطلاعات می‌توان با تقویت عوامل مثبت و اصلاح عوامل منفی، زمینه رضایت هر چه بیشتر دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی را فراهم کرد [۴]. از سوی دیگر نگرانی در مورد آینده شغلی مقوله‌ای است که اخیراً در مورد رشته‌های مختلف رو به فزونی گذاشته است. افزایش رو به رشد فارغ‌التحصیلان رشته‌های علوم پزشکی به‌عنوان یک نگرانی عمده در جامعه، منجر به اضطراب و ناامیدی دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی می‌شود [۵].

انگیزش شغلی برای اشتغال مفید و کارآمد، امری لازم و ضروری محسوب می‌شود. نگرش مثبت نسبت به آینده شغلی، انگیزش شغلی را به همراه خواهد داشت که آن نیز موجب موفقیت شغلی خواهد گردید. با این حال نگرانی از آینده شغلی، مقوله‌ای مختص به کشور ایران نیست. حدود ۲۰ درصد از نرخ بیکاری در ایران مربوط به دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها می‌باشد. ایجاد سرخوردگی و بروز احساس عدم امنیت شغلی در دانش‌آموختگان بهداشتی درمانی که در آن‌ها به‌کارگیری و وجود نیروهای متخصص از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، می‌تواند منجر به هدر رفتن سرمایه‌های مادی و معنوی کشور شود [۶]. هنگامی که یک تخصص، بیش از حد نیاز در جامعه وجود داشته باشد موجب کاهش درآمد دانش‌آموختگان می‌شود و به‌تدریج تمایل برای ادامه تحصیل و کار در آن رشته کاهش می‌یابد [۷]. مطالعه‌ای که توسط Hossain و همکاران در کشور پاکستان انجام شده بود، نشان داد که اکثریت دانشجویان پزشکی این کشور (۵۴ درصد) تمایل داشتند جهت کسب درآمد بیشتر و موقعیت شغلی و تحصیلی بهتر به خارج از کشور خود مهاجرت کنند [۸]. Avramova و همکاران در مطالعه خود بیان می‌کنند که ۷۳ درصد از دانشجویان دندانپزشکی کشور بلغارستان از انتخاب این رشته به‌عنوان شغل آینده خود راضی بودند و آن را به‌عنوان یک پرستیژ اجتماعی می‌دانستند [۹]. همچنین مطالعه‌ای نشان داد که عوامل علمی از جمله مشاوره تحصیلی و شغلی از عوامل مهم رضایت افراد در رشته تحصیلی می‌باشد [۱۰].

در زمینه ارزیابی نگرش دانشجویان پزشکی در دنیا و کشور ایران مطالعات مختلفی انجام شده است؛ به‌نحوی‌که در یک مطالعه نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به رشته تحصیلی و آینده آن منفی گزارش شده است [۱۱]. همچنین در بررسی دیگر در دانشگاه پنسیلوانیا در آمریکا نتایج نشان دادند که ۹۰ درصد از دانشجویان پزشکی از



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

برنامه‌های آموزشی رشته تحصیلی خود رضایت داشته و به آینده شغلی خود امید دارند [۱۲]. اما در زمینه نگرش سایر حرف بهداشتی- درمانی به آینده شغلی مطالعات اندکی در ایران صورت گرفته است و مطالعات انجام‌شده نیز کمتر به بررسی رضایت از رشته تحصیلی، آینده شغلی، مشکلات آموزشی و فردی و خانوادگی دانشجویان پرداخته‌اند [۱۳]؛ بنابراین در میان پژوهش‌های بهداشتی درمانی، لازم است نگرش دانشجویان این حوزه به‌خصوص رشته بهداشت که تأثیر فراوانی در پیشگیری از بیماری‌ها و سلامت جامعه دارند، نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی‌شان مورد ارزیابی قرار گیرد و عوامل مرتبط با آن را شناخت و در جهت ارتقای این حرفه و تنظیم برنامه و سیاست‌گذاری‌ها به کار بست. ازاین‌رو، مطالعه حاضر با هدف تعیین نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت زاهدان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی انجام شد.

## مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع مقطعی بود که در پاییز سال ۱۳۹۴ در دانشگاه علوم پزشکی زاهدان انجام شد. جامعه پژوهش در این مطالعه دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی زاهدان با ۶۶۶ دانشجوی شاغل به تحصیل در دو مقطع کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ارشد بودند که مشارکت‌کنندگان در مطالعه حاضر از میان دانشجویان شاغل به تحصیل در رشته‌های بهداشت محیط، عمومی، حرفه‌ای و آموزش بهداشت در مقاطع کارشناسی پیوسته، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد انتخاب شدند.

در این مطالعه از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای استفاده شد؛ بدین‌صورت که هر رشته به‌عنوان یک طبقه در نظر گرفته شد و به نسبت دانشجویان موجود در هر رشته به روش تصادفی ساده (بر اساس قرعه‌کشی از روی لیست دانشجویان که در اداره آموزش موجود بود) نمونه‌گیری انجام شد. چنانچه هرکدام از دانشجویانی که نام آنها انتخاب می‌شد تمایلی برای شرکت در مطالعه نداشت، نفر جایگزین به‌صورت تصادفی انتخاب می‌شد.

با استفاده از فرمول

$$n = \frac{z^2_{1-\frac{\alpha}{2}}\delta^2}{d^2}$$

و با توجه به نمره واریانس نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی در مطالعات گذشته [۱۴] و در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ و همچنین میزان d (که میزان خطای پذیرفته شده است) با توجه به نمرات پرسشنامه ۱ واحد در نظر گرفته شد و با جاگذاری اعداد ذکرشده در فرمول مذکور، تعداد نمونه مورد بررسی ۱۶۰ نفر تعیین گردید.

در این مطالعه معیار ورود، مشغول به تحصیل بودن در دانشکده بهداشت زاهدان در سال انجام پژوهش بود. همچنین عدم علاقه و تمایل افراد به شرکت در این مطالعه، به‌عنوان معیار خروج در نظر گرفته شد.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه استاندارد سنجش نگرش و آینده شغلی بود که در مطالعات گذشته در دانشگاه‌های علوم پزشکی مورد استفاده قرار گرفته بود و روایی و پایایی آن در مطالعات مختلف از جمله مطالعه Jahani و Hedayati و همکاران [۱۵-۱۴] مورد تأیید قرار گرفته است (α=۰/۸۳). این پرسشنامه شامل سه بخش اطلاعات دموگرافیگ، سؤالات مربوط به نگرش



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی بود. اطلاعات دموگرافیک این پرسشنامه شامل سن، جنسیت، رشته تحصیلی، مقطع و سال تحصیلی، نوع اسکان و وضعیت تأهل بود و بخش مربوط به نگرش دانشجویان شامل ۹ سؤال و بخش مربوط به آینده شغلی شامل ۶ سؤال بود. مقیاس نمره‌دهی پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌گزینه‌ای بود که برای پاسخ‌ها به‌ترتیب از کاملاً موافقم با نمره ۵، موافقم نمره ۴، نظری ندارم نمره ۳، مخالفم نمره ۲ و کاملاً مخالفم نمره ۱ در نظر گرفته شد. بنابراین نمره ۱ نشانه حداقل گرایش و نمره ۵ به معنای حداکثر گرایش مثبت محسوب می‌شد. میانگین نظری نمره پرسشنامه نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی ۲۷ و میانگین نظری نمره پرسشنامه آینده شغلی ۱۸ بود. بنابراین نمره کسب‌شده بالاتر از میانگین به‌عنوان نگرش خوب و نمره پایین‌تر از آن به‌عنوان نگرش ضعیف شناخته می‌شد [۱۴].

در بخش اجرایی این مطالعه و پس از اخذ مجوز از مسئولین دانشکده بهداشت و رعایت جنبه‌های اخلاقی مطالعه از جمله محرمانه بودن اطلاعات افراد، پرسشنامه‌ها با مراجعه حضوری در دانشکده به دانشجویان تحویل و به مدت ۳-۲ روز به آن‌ها فرصت داده می‌شد که پرسشنامه را تکمیل کرده و پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ شد. برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی شامل جداول آماری و همچنین از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از آزمون t مستقل و تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد.

## نتایج

نتایج این پژوهش نشان داد که ۱۰۷ نفر (۶۶/۹ درصد) از جامعه پژوهش مؤنث و ۱۳۳ نفر (۸۳/۱ درصد) مجرد و ۵۹ نفر از آن‌ها (۳۶/۹ درصد) در سال دوم تحصیل می‌کردند. همچنین میانگین و انحراف معیار سنی دانشجویان ۲/۴۲±۲۲/۷۱ سال بود. در این مطالعه ۱۲۱ نفر (۷۵/۶ درصد) از دانشجویان ساکن خوابگاه و ۹۸ نفر (۶۱/۲ درصد) غیربومی بودند. از میان دانشجویان مورد مطالعه ۵۲ نفر (۳۲/۵ درصد) در رشته بهداشت حرفه‌ای تحصیل می‌کردند و اکثر دانشجویان (۱۲۳ نفر، ۷۶/۹ درصد) در مقطع کارشناسی پیوسته بودند. اطلاعات دموگرافیک دانشجویان دانشکده بهداشت در جدول ۱ ارائه شده است.

همچنین بر اساس جدول ۱، نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان داد که تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین نمره آینده شغلی در رشته‌های آموزشی دانشکده بهداشت وجود دارد (p=۰/۰۴۸) و دانشجویان رشته آموزش بهداشت و اپیدمیولوژی به‌ترتیب بیشترین میانگین نمره نگرش نسبت به آینده شغلی را داشتند (۴/۲۰±۲۳/۵۰ و ۰/۵۵±۲۲/۳۳). همچنین نتایج آزمون تعقیبی نشان داد که رابطه معنی‌داری بین نمره آینده شغلی دو رشته کارشناسی ارشد آموزش بهداشت و اپیدمیولوژی با کارشناسی بهداشت محیط و عمومی (p=۰/۰۱) و حرفه‌ای وجود دارد (p=۰/۰۳). همچنین قابل‌ذکر است که بین رشته تحصیلی و نگرش به آینده شغلی و دیگر عوامل دموگرافیک و تحصیلی رابطه معناداری مشاهده نشد (p> ۰/۰۵).



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

*جدول ۱- مقایسه میانگین نگرش و آینده شغلی برحسب متغیرهای دموگرافیک در دانشجویان دانشکده بهداشت زاهدان در سال ۱۳۹۴*

| متغیر | | تعداد (درصد) | نگرش شغلی انحراف معیار± میانگین | مقدار P | آینده شغلی انحراف معیار± میانگین | مقدار P |
|---|---|---|---|---|---|---|
| جنسیت | زن | (۶۶/۹) ۱۰۷ | ۲۶/۷۱±۵/۹۲ | •۰/۳۲۷ | ۱۹/۶۰±۳/۷۸ | •۰/۴۰۳ |
| | مرد | ۵۳ (۳۳/۱) | ۲۷/۷۴±۶/۵۱ | | ۲۰/۱۳±۳/۵۸ | |
| وضعیت تأهل | مجرد | (۸۳/۱) ۱۳۳ | ۲۷/۱۱±۶/۲۴ | •۰/۹۳۳ | ۱۹/۸۶±۳/۵۸ | •۰/۵۳۱ |
| | متأهل | ۲۷ (۱۶/۹) | ۲۷/۱۵±۵/۷۳ | | ۱۹/۳۷±۴/۳۶ | |
| نوع اسکان | خوابگاه | (۷۵/۶) ۱۲۱ | ۲۷/۱۰±۶/۲۶ | •۰/۸۵۴ | ۱۹/۹۱±۳/۴۲ | •۰/۴۱۷ |
| | منزل شخصی | ۳۹ (۲۴/۴) | ۲۶/۸۴±۵/۸۰ | | ۱۹/۳۵±۴/۵۳ | |
| رشته تحصیلی | عمومی | ۵۰ (۳۱/۲) | ۲۶/۱۴±۶/۲۱ | ••۰/۰۷۹ | ۱۹/۷۰±۳/۵۶ | ••۰/۰۴۸ |
| | محیط | ۴۵ (۲۸/۱) | ۲۵/۹۷±۶/۳۲ | | ۱۸/۶۴±۳/۸۶ | |
| | بهداشت حرفه‌ای | ۵۲ (۳۲/۵) | ۲۸/۱۳±۵/۵۱ | | ۲۰/۳۰±۳/۵۳ | |
| | اپیدمیولوژی | ۳ (۱/۹) | ۳۴/۰۰±۳/۰۰ | | ۲۲/۳۳±۰/۵۵ | |
| | آموزش بهداشت | ۴ (۲/۵) | ۳۱/۲۵±۴/۸۵ | | ۲۳/۵۰±۴/۲۰ | |
| | ارشد محیط | ۶ (۳/۸) | ۲۷/۱۶±۸/۵۱ | | ۲۱/۶۶±۳/۸۸ | |
| وضعیت بومی | بومی | ۶۲ (۳۸/۸) | ۲۶/۵۲±۵/۸۳ | •۰/۴۰۸ | ۱۹/۳۸±۳/۸۱ | •۰/۲۸۸ |
| | غیربومی | ۹۸ (۶۱/۲) | ۲۷/۳۱+۶/۳۵ | | ۲۰/۰۳±۳/۶۵ | |
| مقطع تحصیلی | پیوسته | (۷۶/۹) ۱۲۳ | ۲۶/۴۷±۵/۹۴ | ••۰/۱۸۴ | ۱۹/۷۰±۳/۵۶ | ••۰/۱۰۳ |
| | ناپیوسته | ۲۴ (۱۵/۰) | ۲۸/۶۶±۶/۶۱ | | ۱۸/۹۵±۴/۲۶ | |
| | کارشناسی ارشد | ۱۲ (۷/۵) | ۲۹/۵۰±۶/۸۴ | | ۲۱/۸۳±۳/۶۶ | |
| سال تحصیلی | اول | ۲۸ (۱۷/۵) | ۲۸/۱۷±۵/۵۲ | ••۰/۵۵۵ | ۲۰/۲۱±۴/۰۳ | ••۰/۵۱۹ |
| | دوم | ۵۹ (۳۶/۹) | ۲۷/۳۲±۵/۹۶ | | ۱۹/۲۰±۳/۵۹ | |
| | سوم | ۲۷ (۱۶/۹) | ۲۶/۸۸±۶/۰۵ | | ۲۰/۱۱±۳/۸۴ | |
| | چهارم | ۴۶ (۲۸/۸) | ۲۶/۱۳±۶/۸۳ | | ۲۰/۰۶±۳/۶۴ | |

*• آزمون t مستقل، P<۰/۰۵ اختلاف معنی‌دار*

*•• آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه، P<۰/۰۵ اختلاف معنی‌دار*

در این مطالعه میانگین نمره نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی ۶/۱۵±۲۷/۱۴ با دامنه ۴۰-۹ بود. توزیع فراوانی نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت نسبت به رشته تحصیلی در جدول ۲ ارائه شده است. بر اساس جدول ۳، بالاترین میانگین نمره مربوط به نگرش مثبت دانشجویان دانشکده بهداشت به ارزشمند بودن رشته تحصیلی آنها در مقاطع بالاتر بود (۰/۹۸±۳/۹۴).



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

***جدول ۲- توزیع فراوانی نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت زاهدان نسبت به رشته تحصیلی در سال ۱۳۹٤***

| ردیف | سؤالات | انحراف معیار±میانگین | کاملاً موافقم (درصد) تعداد | موافقم (درصد) تعداد | نظری ندارم (درصد) تعداد | مخالفم (درصد) تعداد | کاملاً مخالفم (درصد) تعداد |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ۱ | این رشته را انتخاب کردم چون دیگران آن را به من توصیه کردند. | ۲/۸۳±۱/۲۷ | ۲۹ (۱۸/۱) | ۴۵ (۲۸/۱) | ۲۴ (۱۵/۰) | ۴۸ (۳۰) | ۱۴ (۸/۳) |
| ۲ | از انتخاب این رشته راضی هستم. | ۳/۵۲±۱/۱۳ | ۳۰ (۱۸/۷) | ۳۵ (۲۱/۸) | ۲۳ (۱۴/۳) | ۴۵ (۲۸/۱) | ۲۷ (۱۶/۸) |
| ۳ | دروس انتخاب‌شده با نیازهای فردی و انتظارات دانشجویان متناسب است. | ۲/۷۵±۱/۱۸ | ۲۶ (۱۶/۲) | ۲۵ (۳۱/۲) | ۲۹ (۱۸/۱) | ۴۷ (۲۹/۴) | ۸ (۵/۱) |
| ۴ | پس از تحصیل در این رشته علاقه بیشتری به آن پیدا کردم. | ۳/۵۵±۱/۱۹ | ۱۵ (۹/۴) | ۱۵ (۹/۴) | ۳۰ (۱۸/۸) | ۶۶ (۴۱/۲) | ۳۴ (۲۱/ ۲) |
| ۵ | رشته من در مقاطع بالاتر ارزش بیشتری پیدا می‌کند. | ۳/۹۴±۰/۹۸ | ۲ (۱۲) | ۱۴ (۸/۸) | ۲۸ (۱۷/۵) | ۶۳ (۳۹/۴) | ۵۳ (۳۳/۱) |
| ۶ | دانشجویان دیگر رشته‌ها نظر مثبتی نسبت به رشته‌ام دارند. | ۲/۶۲±۱/۱۷ | ۲۹ (۱۸/۱) | ۵۲ (۳۲/۵) | ۳۹ (۲۴/۴) | ۲۸ (۱۷/۵) | ۱۱ (۶/۹) |
| ۷ | افراد جامعه نسبت به این رشته دید مثبتی دارند. | ۲/۷۲±۱/۱۸ | ۳۰ (۱۸/۸) | ۴۱ (۳۱/۲) | ۴۱ (۲۵/۶) | ۳۹ (۲۴/۴) | ۹ (۵/۶) |
| ۸ | این رشته را صرفاً به دلیل علاقه به آن انتخاب کردم. | ۲/۶۵±۱/۲۵ | ۲۳ (۲۰/۶) | ۴۵ (۲۸/۱) | ۳۰ (۱۸/۸) | ۳۳ (۲۰/۶) | ۱۴ (۸/۸) |
| ۹ | این رشته را انتخاب کردم چون درآمد آن در آینده نسبت به سایر رشته‌ها بیشتر است. | ۲/۴۸±۱/۱۳ | ۳۷ (۲۳/۱) | ۴۵ (۲۸/۱) | ۴۴ (۲۷/۵) | ۲۶ (۱۶/۲) | ۶ (۳/۸) |

بر اساس یافته‌های این پژوهش میانگین نمره آینده شغلی ۳/۷۱± ۱۹/۷۸ با دامنه ۲۸-۷ بود و ۶۰/۶ درصد از دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به آینده شغلی داشتند. توزیع فراوانی نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی در جدول ۳ ارائه شده است. بر اساس جدول ۳، عواملی هم چون مزایای حقوقی، نگرانی نسبت به بازار کار و اشتغال و افزایش پذیرش دانشجو در این رشته‌ها از جمله عوامل مهم در نگرانی دانشجویان نسبت به آینده شغلی بوده است.



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

*جدول ۳- توزیع فراوانی نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت زاهدان نسبت به آینده شغلی در سال ۱۳۹٤*

| ردیف | سؤالات | انحراف معیار±میانگین | کاملاً موافقم (درصد) تعداد | موافقم (درصد) تعداد | نظری ندارم (درصد) تعداد | مخالفم (درصد) تعداد | کاملاً مخالفم (درصد) تعداد |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ۱ | اساتید این رشته باعث ترغیب دانشجویان برای پیدا کردن شغل مناسب می‌شوند. | ۳/۲۰±۱/۰۹ | ۱۱ (۶/۹) | ۳۵ (۲۹/۱) | ۳۹ (۲۴/۴) | ۶۱ (۳۸/۱) | ۱۴ (۸/۸) |
| ۲ | مزایای حقوقی اشتغال در این رشته مناسب می‌باشد. | ۳/۳۵±۱/۰۱ | ۸ (۵/۱) | ۲۹ (۱۸/۱) | ۳۳ (۲۰/۶) | ۷۹ (۴۹/۴) | ۱۱ (۶/۹) |
| ۳ | نسبت به بازار کار در این رشته نگرانی ندارم. | ۲/۹۶±۱/۲۹ | ۲۶ (۱۶/۲) | ۴۱ (۲۵/۶) | ۲۲ (۱۳/۸) | ۵۴ (۳۳/۸) | ۱۷ (۱۰/۶) |
| ۴ | وضعیت اشتغال برای مقاطع پایین‌تر بهتر از مقاطع بالاتر است. | ۲/۸۳±۱/۱۲ | ۲۲ (۱۳/۸) | ۳۸ (۲۳/۸) | ۵۵ (۳۴/۴) | ۳۴ (۲۱/۲) | ۱۱ (۶/۹) |
| ۵ | کار کردن در زمینه بهداشت را دوست دارم. | ۳/۶۹±۱/۱۹ | ۱۶ (۱۰/۲) | ۱۰ (۶/۲) | ۱۹ (۱۱/۹) | ۷۷ (۴۸/۱) | ۳۸ (۲۳/۸) |
| ۶ | افزایش پذیرش دانشجو در این رشته آینده شغلی آن را به خطر می‌اندازد. | ۳/۸۵±۱/۹۶ | ۶ (۳/۸) | ۲۱ (۱۳/۱) | ۳۱ (۱۹/۴) | ۵۳ (۳۳/۱) | ۳۸ (۳۰/۱) |

## بحث

در این مطالعه نگرش دانشجویان مقاطع مختلف دانشکده بهداشت زاهدان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی آنان بررسی شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که دیدگاه اکثر دانشجویان دانشکده بهداشت نسبت به رشته تحصیلی خود مثبت بوده است بدین‌معنی که آنها از تحصیل در این رشته رضایت داشتند که از مهم‌ترین علل آن علاقه به این رشته، دیدگاه مناسب دانشجویان سایر رشته‌ها نسبت به رشته تحصیلی، تناسب دروس ارائه‌شده با نیازهای فردی و دید مثبت سایر افراد جامعه نسبت به این رشته می‌باشد. در این زمینه مطالعات نشان داده‌اند که عوامل مختلفی در دوران دانشجویی می‌توانند سبب نگرش مثبت نسبت به رشته تحصیلی یا برعکس منجر به دلزدگی، خستگی یا ناامیدی از ادامه تحصیل شوند [۱۶]. مطالعه‌ای در دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نشان داد که ۷۴/۳ درصد از دانشجویان میزان علاقه فعلی به رشته تحصیلی خود را زیاد یا خیلی زیاد عنوان کرده بودند و عواملی که بیشترین تأثیر را بر میزان رضایت‌مندی دانشجویان از رشته تحصیلی داشتند، امکان خدمت به مردم و جامعه، موقعیت اجتماعی مناسب و علاقه به رشته قبل از انتخاب آن ذکر شده بود [۱۷]. در مطالعه‌ای که Abdollahzade و همکاران بر روی نگرش دانشجویان اتاق عمل نسبت به رشته تحصیلی خود انجام دادند، نتایج نشان داد که ۵۱/۸ درصد از دانشجویان نگرش مثبت به رشته تحصیلی خود داشتند [۱۸] که با مطالعه حاضر همخوانی دارد. مطالعه انجام‌شده توسط Sanaeinasab و همکاران که میزان رضایت دانشجویان دوره کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی را ارزیابی نموده بودند، حاکی از رضایت حدود ۴۳ درصد و عدم رضایت ۳۰ درصد دانشجویان از رشته تحصیلی آنان بود [۱۹].

در مطالعه حاضر عمده‌ترین دلیل نگرش منفی دانشجویان کارشناسی ارزش این رشته در مقاطع تحصیلی بالاتر بوده است که البته دانشجویان تحصیلات تکمیلی



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

این موضوع را رد کرده و نگرش مثبتی را نسبت به رشته و آینده شغلی خود نشان داده‌اند. این اختلاف ممکن است به دلایل مختلفی از جمله عدم آشنایی کامل دانشجویان با رشته‌های تحصیلات تکمیلی و شاغل بودن دانشجویان کارشناسی ارشد باشد. در این زمینه مطالعه نشان داده است که آگاهی از رشته قبل از کنکور، عدم وجود سیستم مناسب مشاوره روانی، به‌روز نبودن اطلاعات اساتید متخصص و محدود بودن امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر، عمده‌ترین دلایل نگرش منفی دانشجویان دانشکده بهداشت اصفهان نسبت به رشته خود اعلام شده است [۲۰]. لذا پیشنهاد می‌شود تا با ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب و افزایش آگاهی نسبت به رشته‌های تحصیلات تکمیلی برای این گروه از دانشجویان که زمینه کاری آنها با سلامت جامعه سروکار دارد، این نگرانی را کاهش داد. همچنین مطالعه‌ای نشان داد که شیوه ارزشیابی اساتید، کمبود امکانات پژوهشی، عدم امنیت شغلی، مشکلات مربوط به گذراندن طرح و ضوابط برنامه‌ریزی‌های آموزشی جزو مهم‌ترین عوامل ایجادکننده نگرش منفی دانشجویان پزشکی نسبت به رشته پزشکی می‌باشد [۲۱]. در مطالعه دیگری نشان داده شده است که دانشجویان پزشکی نگرش مثبتی نسبت به دوره و تخصص روانپزشکی نداشته و جایگاه آن را در مقایسه با سایر تخصص‌ها پایین‌تر می‌دانستند [۲۲].

یافته‌های این مطالعه نشان داد که نگرش کلی دانشجویان نسبت به آینده شغلی مناسب است؛ اما با این حال نگرانی‌هایی برای آینده شغلی وجود دارد که البته این موضوع در مطالعات دیگر نیز نشان داده شده است به‌نحوی‌که Hedjazi در مطالعه خود با عنوان دیدگاه دانشجویان پرستاری مامایی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان نسبت به آینده خود، بیان کرده است که به‌طور متوسط نزدیک به ۵۰ درصد دانشجویان نگران آینده شغلی خود هستند [۱۶]. مطالعه دیگری در تأیید این یافته نشان داد که میانگین نمرات نگرش افراد موردمطالعه نسبت به آینده شغلی خود پایین‌تر از حد قابل‌قبول است که نشانگر فقدان نگرش مطلوب نسبت به آینده شغلی می‌باشد که با مطالعه حاضر مطابقت ندارد [۱۸]. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود که با سیاست‌گذاری و برنامه‌های مناسب ظرفیت پذیرش دانشجو بر اساس نیاز جامعه کنترل شود. همچنین با ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب میل به کار را در این رشته افزایش دهند. اساتید در دروس ارائه‌شده باید میل به این رشته را در بین دانشجویان افزایش دهند که این خود موجب بالا رفتن میل به این رشته در میان سایر افراد می‌شود. Rajali و همکاران نیز نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت اصفهان نسبت به آینده شغلی را مثبت برآورد کرده و کم بودن تعداد استخدام برای این رشته، عدم وجود سیستم مشاوره شغلی در دانشگاه و مشکلات مالی مربوط به درآمدزایی این مشاغل را از عوامل نگرانی دانشجویان نسبت به آینده شغلی بیان کردند [۲۰]. قابل‌ذکر است که با اجرای برنامه طرح تحول نظام سلامت و تغییرات ایجادشده در سطح اول ارائه خدمات بهداشتی درمانی، میزان به‌کارگیری دانشجویان رشته بهداشت افزایش پیدا کرده است و این امر می‌تواند موجب بهبود نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی شود.

همچنین این مطالعه نشان داد که میزان علاقه برخی از دانشجویان رشته‌های بهداشت پس از تحصیل در این



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

رشته‌ها کاهش پیدا کرده بود. لازم است با ایجاد برنامه‌ریزی مناسب، انگیزه تحصیل در این رشته را قبل از ورود به دانشگاه در دانش‌آموزان ایجاد کرد و شناخت دانشجویان نسبت به این رشته و شرایط کاری آن را افزایش داد. همچنین نیاز است تا ارزش این رشته در مقاطع بالاتر نیز حفظ شود، به نظر می‌رسد این عوامل می‌توانند زمینه افزایش انگیزه تحصیل دانشجویان در این رشته را فراهم نماید. با توجه به اصلاحات انجام‌شده در نظام سلامت از جمله طرح تحول نظام سلامت در حوزه بهداشت و ایجاد شرایط شغلی مناسب‌تر برای استخدام کارشناسان بهداشت، پیشنهاد می‌شود تا مطالعات بیشتری در این زمینه در شهرهای مختلف کشور انجام گردد. از جمله محدودیت‌های این طرح باید به پایین بودن تعداد مشارکت‌کنندگان در مقاطع کارشناسی ارشد اشاره کرد که دلیل آن نیز پایین بودن تعداد این گروه در دانشکده بهداشت بود. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده حجم نمونه بیشتری در مقاطع تحصیلات تکمیلی مورد بررسی قرار گیرند.

## نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر حاکی از علاقه‌مندی دانشجویان به رشته تحصیلی خود بود. باوجوداین، برخی عوامل از جمله افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان رشته بهداشت، موجب تضعیف نگرش دانشجویان نسبت به رشته و آینده شغلی می‌شود که نیاز است تا مدیران نظام سلامت توجه ویژه‌ای به این نگرانی داشته باشند و از طریق راه‌کارهای مختلف از جمله تضمین کار دانشجویان این رشته موجب ارتقای رضایت این افراد شوند.

### تشکر و قدردانی

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از ریاست و معاونان پژوهشی و آموزشی دانشکده بهداشت زاهدان که با هماهنگی‌های لازم، زمینه انجام این پژوهش را فراهم کردند، کمال تشکر را داشته باشند. همچنین از دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه تشکر و قدردانی می‌شود.

## References

[1] Mehrabian F, Dadash Khah Z, Karimi Z. Attitude of environmental health students toward their discipline and future career in Gilan University of Medical Sciences. *Research in Medical Education* 2012; 4(1): 43-8. [Farsi]

[2] Faday Gh, Hasanzadeh Samand H. Scientific productivity of the faculty of Tabriz University during 2003-2008. *J Public Library* 2011; 16(2): 157-75. [Farsi]

[3] Devoe J, Fryer Jr GE, Hargraves JL, Phillips RL, Green LA. Does career dissatisfaction affect the



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]
[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

ability of family physicians to deliver high-quality patient care? *J Fam Pract* 2002; 51(3): 223-8.

[4] Hakim A. Factors affecting satisfaction of nursing students of nursing major. *J Nurs Educ* 2013; 2(4): 10-20.

[5] Faraji khiyavi F, Valipor A, Khademi M. A Study on Students' Expectations of Academic Field and Their Attitude to Prospecting Job Among School of Health Students at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. *Educational Development of Jundishapur* 2014, 2015: 6(1): 43-51. [Farsi]

[6] Malakoutian M, Parvaresh, A. The employment situation of environmental health graduates in Iran between 1996 –2002. *Iranian Journal of Medical Education* 2003: 3(2): 65-71.

[7] Hamdi MR, Parvaresh A, Amin M. Job description and educational needs of different levels of environmental health graduates, *Iranian Journal of Medical Education* 2005: 2(5): 67-74.

[8] Hossain N, Shah N, Shah T, Lateef SB. Physicians' Migration: Perceptions of Pakistani Medical Students. *J Coll Physicians Surg Pak* 2016; 26(8): 696-701.

[9] Avramova N, Yaneva K, Bonev B. First-year dental students' motivation and attitudes for choosing the dental profession. *Acta Med Acad* 2014; 43(2): 113-21.

[10] Musa MF, Bernabé E, Gallagher JE. Students' motivation to study dentistry in Malaysia: an analysis using confirmatory factor analysis. *Hum Resour Health* 2015: 13(47): 1-9

[11] Fekri A, Alizadeh M, Yargholi-Sarufinejad A. Study of the medical students views about own future caree. *Jornal of Reserch in Medical Sciences* 1998; 3(1): 90-3. [Farsi]

[12] Watt CD, Cereeley SA, Shea JA. Educational views and attitudes and career goals of MD-PHD students at university of Pennsylvania of medicine. *Acad Med* 2005; 80(2): 143-8.

[13] Mobarakabadi A, Shamsi M, Najafianzadeh M. Health student attitude towards their field of study and future career in health faculty of Arak University of Medical Sciences, Iran. *Strides Dev Med Educ* 2014; 11 (2): 280-285. [Farsi]

[14] Jahani N. View of Heath Information Technology students in Payam Nour Mahmoud Abad toward their discipline and future career. *Journal of Information Management* 2014; 1(2): 129-34. [Farsi]

[15] Hedayati Z, Seifi N, Hekmatfar S, Badakhsh S. Attitudes of Shiraz Dental Students toward Their Discipline and Future Career. *Iranian Journal of Medical Education* 2012; 12(2): 176- 83. [Farsi]

[16] Hedjazi Y. Factors contributing to the students' selection for agricultural college. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal* 2005; 2(1): 41-54. [Farsi]

[17] Fattahi Z, Javadi Y, Nakhaei N. A survey on



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

dentistry students' satisfaction with their discipline and some of the related factors. *Strides in Development of Medical Education* 2004; 1(1): 32-40.

[18] Abdollahzade F, lotfi M, Aghazade M, Etebaryasl Z. Operating room students attitudes toward education. Nursing care research Center University of medical science, *Iran journal of nursing* 2014; 27: 65-72. [Farsi]

[19] Sanaeinasab H, Rashidi jahan H, Tavakoli R, Delavari A, Rafati H. Amount of Health-treatment services management bachelor students' satisfaction from their educational field. *Educat Strategies* 2010; 3(1): 13-6. [Farsi]

[20] Rajali M, Mostajeran M, Lotfi M. Health student attitude towards their field of study and future career in health faculty of Isfahan University of medical sciences. *Journal of health care* 2009; 6(1): 106-15. [Farsi]

[21] Ghaderi R, Dastjerdi R, Soroosh Z, Mohebati M. Factors affecting medical students' attitudes towards medicine in 2003, *Iranian Journal of Medical Education* 2003; 3 (2): 47-55. [Farsi]

[22] Feifel D, Moutier CY, Swerdlow NR. Attitude toward psychiatry as a prospective career among students entering medical school. *Am J Psychiatry* 1999; 156(9): 1397-402.



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]

[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]

# Students' Attitudes Toward Their Education and Job Prospects in Zahedan Health School in 2015

**M. Khammarnia[1], F. Shokohian[2], Sh. Eskandari[3], A. Kassani[4]. F. Setoodezadeh[5]**

**Received: 29/06/2016 Sent for Revision: 18/09/2016 Received Revised Manuscript: 16/10/2016 Accepted: 16/01/2017**

**Background and Objective:** Positive attitude to career and academic discipline among students is an important factor in academic success of students. This study aimed to determine the attitudes of Zahedan Health School students toward their discipline and job prospect.

**Materials and Methods: This** cross-sectional study was conducted in Zahedan Medical Sciences University in 2015. About 160 students of School of Public Health were selected using stratified random sampling. The data collection instrument was the standard questionnaire of job future and prospect and t-test and one way ANOVA were used for data analysis.

**Results:** Among the total number of students, 107 (66.9%) were female and 133 (83.1%) single. The results indicated that the mean age of the students was 22.71±2.42 years. The students' attitudes mean was 27.14 ± 6.15 with the range of 9-40 and job prospect 19.78 ± 3.71with the range of 7-28 which were higher than the standard mean. One way ANOVA test results showed that there was an statistical association between the average score of job prospect among disciplines in School of Health (P=0.048). Job prospect was a negative factor in students' attitudes toward the health field. Moreover, salary and an increase in student admission were the negative affecting factors related to the students' attitudes.

**Conclusion:** The study showed the students' interest to their field of study. However, some factors lead to reduce students' positive attitudes toward health courses and their job future that requires health system managers' attention to these concerns through various mechanisms, including job situation assurance for these students.

**Key words:** Attitude, Students, School of Health, Zahedan

**Funding**: This research was funded by Zahedan University of Medical Sciences.

**Conflict of Interest**: None declared.

**Ethical approval**: The Ethics Committee of Zahedan University of Medical Sciences approved the study.

**How to cite this article:** Khammarnia M, Shokohian F, Eskandari SH, Kassani A, Setoodezadeh F. Students' Attitudes Toward Their Education and Job Prospects in Zahedan Health School in 2015. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2017; 15(10): 1003-14. [Farsi]

*1- Assistant Prof., Health Promotion Research Center, Zahedan University of Medical Sciences, Zahedan, Iran*
*2- BSc Student of Health, Health Promotion Research Center, Zahedan University of Medical Sciences, Zahedan, Iran*
*3- BSc Student of Health, Health Promotion Research Center, Zahedan University of Medical Sciences, Zahedan, Iran (Corresponding Author) Tel: (054) 33295717, Fax: (054) 33295717, E-mail: Shokoufe.eskandari@yahoo.com*
*4- Assistant Prof., Dept. of Social Medicine, School of Medicine, Dezful University of Medical Sciences, Dezful, Iran*
*5- PhD Candidate of Health Policy, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran*



[ Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2024-03-28 ]
[ DOR: 20.1001.1.17353165.1395.15.11.4.9 ]